

Attitudes of Secondary Level of Primary School Students Towards Music Lessons*

Şahin SARUHAN**, Jale DENİZ***

ABSTRACT. The objective of this study is to examine the musical attitude of the 6th, 7th and 8th grade students in relation with their genders, classes, the type of school and whether they have had special music lesson out of the school, variables. A total of 390 students from 4 different school participated in the study. According to the research results: There is a significant difference in music attitudes among students that attend the state school and the private school; Girls have a more positive musical attitude than the boys; There is a significant difference in music attitudes among students according to whether they have had special music lesson out of the school and; There are significant differences in music attitudes among students according to their grade levels.

Key words: Music lessons, music attitudes, music education

SUMMARY

Purpose and significance: The objective of this study is to examine the musical attitude of the 6th, 7th and 8th classes students of second level of primary education in relation with their genders, classes, the type of school and the school that they currently attend, the music kind they most listened, whether they make lesson in classroom that is specified for music lesson, whether they have had special music lesson out of the school, whether they have had music lesson from teacher that his or her branch is the music at 4th and 5th grade variables.

Methods: The universe of the research consists of the state schools and the private schools that are situated in the European side of İstanbul. A total of 390 students, from 4 different school participated in the study. In order to find answers to the questions, the Musical Attitude Inventory, which was developed and its validity and reliability proved by Ayfer Kocabaş, has been used. Independent t-test, One-way ANOVA were used to analyze the data.

Results: According to the research results: There is a significant difference in music attitudes among students that attend the state school and the private school ($t=2,05$; $p<.001$); Girls have a more positive musical attitude than the boys at 7th grade ($t=4.235$; $p<.05$); There is a significant difference in music attitudes among students according to whether they have had special music lesson out of the school ($t=4.68$; $p<.001$); There is significant differences in music attitudes among 6th and 7th grade students in favour of 6th grade students ($p<.05$) and among 6th and 8th grade students in favour of 6th grade students ($p<.05$) ($F=5,53$; $p<.01$) but there is not any significant differences of scores in music attitudes among 7th and 8th grade students ($p>.05$);

Discussion and Conclusions: It can be thought that the fact of differentiation of musical attitudes among genders is that while male students pair music with the sentimentalism, they do not pair sentimentalism with the sexuality which they have already started to discover. Our expectation of positive effect of taking extra-scholastic music courses affect students attitudes is obvious. Teachers should lead and encourage students intended to take extra-scholastic music courses and their families and direct them to qualified centers; and if needed they track mentioned students achievements and should guide them. As the level of the class increases, the level of improvement on musical behavior of students acts in opposite direction. It is thought that, especially the reasons why students think that music courses are useless and unnecessary and precautions to prevent this belief are needed to be explored. Opportunities of the school and the importance given to music courses are one of the factors that have a possibility to affect student's attitudes positively or negatively.

* This article is partly based on master dissertation titled "Attitudes of Secondary Level of Primary School Students towards Music Lessons".

** M.A., İstanbul Technical University, Turkish Music State Conservatory, Voice Education Department Lecturer. Correspondence: sahin.saruhan@hotmail.com

*** Assistant Professor, Marmara University, Atatürk Faculty of Education, Fine Arts Department, Music Teacher Education Program

Temel eğitim II. kademe öğrencilerinin müzik dersine karşı tutumları

Şahin SARUHAN**, Jale DENİZ***

ÖZ. Bu araştırmanın amacı, temel eğitim II. kademe öğrencilerinin müzik dersine karşı tutumları okul türü, cinsiyet, okul dışında özel müzik dersi alıp almamaları ve sınıf düzeyi değişkenleri açısından incelemektir. Araştırmanın örneklem grubunu 4 farklı okulda okuyan toplam 390 öğrenci oluşturmaktadır. Verilerin toplanması için Kocabaş (1997) tarafından geliştirilmiş olan Müziğe İlişkin Tutum Ölçeği (MİTÖ) kullanılmıştır. Araştırma, temel eğitim II. kademe öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarını ve bu tutumların çeşitli değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik betimsel bir çalışmadır. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları okul türüne göre, devlet okulunda okuyan öğrencilerin lehine anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları cinsiyete göre, kız öğrencilerin lehine farklılaşmaktadır. Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları okul dışında en az bir yıl özel müzik dersi almalarına göre özel müzik dersi alan öğrencilerin lehine anlamlı ($p<0.01$) bir şekilde farklılaşmaktadır. Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları devam ettikleri sınıf düzeyine göre 6.sınıf öğrencilerinin lehine anlamlı ($p<0.05$) bir farklılık göstermektedir.

Anahtar sözcükler: Müzik Dersi Tutumu, Müzik tutumu, müzik eğitimi

GİRİŞ

Tutum, bir şeye ya da birine, tutum nesnesine karşı inanç, duygu ve eğilimlerin görece durağan bir örgütlenmesidir (Morris, 2002). Tutumlar her düzeyde (bireysel, toplumsal, gurupsal, devlet ve ulusal) fiili kolaylaştırır ya da engeller (Arul, 2008b) ve ne yiyeceğimizi, nerede yaşayacağımızı, kiminle dostluk kuracağımızı, nasıl para kazanıp harcayacağımızı ve katılacağımız faaliyetleri etkiler (Phillips, 2003). Tutumlar bireylerin dünyayı, çevrelerini anlamalarına, etrafında olanları anlamlandırmalarına yarar. Olayların değerlendirilmesinde ve açıklanmasında tutarlılık ve netlik getirir (Sakallı, 2006). Tutumlar bireylere kendilerini çevreleyen dünyayı anlamakta, intibak içinde bir yaşam sürdürmekte, öz saygılarını korumakta ve temel değerlerini ifade etmekte yardımcı olur (Arul, 2008a). Tutumları araştırmanın önemli bir nedeni, bu araştırmaların kişinin gelecekteki davranışını tahmin etmemizi sağlayacağı beklentisidir (Atkinson, Atkinson, Smith, Bem ve Hoeksema, 1999).

Birey, gelişimi sırasında temasta bulunduğu kişilerle durumlarla ya da gruplarla ilişkili olarak tutumlar oluşturur. Bir kez oluştuktan sonra, bu tutumlar, kişinin bu ya da benzer durumlara, kişi ya da gruplara karakteristik bir biçimde tepki göstermesine yol açarlar (Şerif ve Şerif, 1996).

Tutumlar genelde doğrudan deneyim, pekiştirme, taklit, sosyal öğrenme gibi yollarla elde edilir (Kağıtçıbaşı, 1999). Çocuklar ana babalarının ve akranlarının davranışlarını taklit ederler ve bu yolla da inançlarını kasıtlı olarak etkilemeye çalışan biri olmadığında bile tutum oluşturabilirler (Morris, 2002). Tutumlar, farklı yollardan öğrenilirler. Fakat öğrenildikleri gibi kalmazlar ve zaman içinde gelişme ve değişme gösterirler (Kağıtçıbaşı, 1999). Sosyal psikologların tutum işlevlerini incelemelerinin altındaki neden tutum değişimi konusu ile ilgilidir. Belirli bir konuda tutum değişimi sağlanmak isteniyorsa bu tutuma sahip olunma nedeninin bilinmesinde fayda vardır (Sakallı, 2006).

Öğrenci merkezli bir eğitimin temel unsurunu öğrencilerin ilgi dünyasını oluşturan konulara öncelik vermek, söz konusu öğrencilerin derse karşı tutumları hakkında bilgi sahibi olmak ve gerekiyorsa bu bilgi ışığında yeni yaklaşımlar geliştirmek oluşturmaktadır. Öğrenciyi merkeze alan bir eğitim anlayışının verimliliğini en yüksek düzeyde tutmanın en önemli koşullarından biri söz konusu öğrencilerin derse karşı ilgi ve tutumlarının farkında olmak ve değişimleri gözlemektir.

**Bilim Uzmanı, İ.T.Ü. T.M.D.K Ses Eğitimi Bölümü Öğr. Gör. Yazışma: sahin.saruhan@hotmail.com

***Yard. Doç. Dr., Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi GSEB Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı

Edwards ve Edwards (1971)'a göre açık davranış ile altta yatan eğilim arasında bir bağlantı olduğu var sayılırsa, 1- Öğrenmeye karşı tutum ve konulara karşı ilgi öğrenimi etkileyecektir, 2- Tutumların ölçülmesi başarıların ölçülmesi kadar önemli olmaya başlayacak ve 3-Tutumlara karşı farkındalık öğretmenin etkililiğinde önemli olacaktır (akt. Funk, 1985).

Öğrencilerin müzik dersine karşı ilgi ve tutumlarını belirleyen pek çok unsur bulunmaktadır. Müzik dersinin temel amaçlarından biri nitelikli müziklere ve müzik faaliyetlerine karşı öğrencide olumlu duygular geliştirmektir. Bu çalışmanın amacı temel eğitim II.kademe öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarını belirlemek ve bu tutumların okul türü, cinsiyet, okuldaki müzik dersi dışında özel bir öğretmen veya kurumdan en az bir sene müzik dersi alma durumu ve sınıf düzeyine göre olan farklılıklarını incelemektir.

Milli Eğitim Bakanlığınca belirlenmiş olan hedeflere ulaşmak açısından öğrencinin müzik ilgi alanını ve tutumlarının ne düzeyde olduğunun bilinmesi müzik dersi programlarının oluşturulması açısından program geliştirme uzmanlarına ve uygulamadaki müzik öğretmenlerine yarar sağlaması bakımından önem taşımaktadır.

YÖNTEM

Araştırma, temel eğitim II.kademe öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarını ve bu tutumların çeşitli değişkenler (okul türü, cinsiyet, okul dışında özel müzik dersi alma durumu ve sınıf düzeyi) açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik betimsel bir çalışmadır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İstanbul Avrupa Yakasında bulunan resmi ve özel ilköğretim okulları oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise, İstanbul ili Avrupa yakasında ikisi devlet (n=209), ikisi özel (n=181) olmak üzere dört ilköğretim okulunda 2007-2008 öğretim yılı bahar döneminde 6.,7. ve 8. sınıflarda okuyan 390 öğrenci oluşturmuştur.

Tablo 1: Öğrencilerin Devam Ettikleri Okula Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Okul	f	%
GSD İ.Ö.O	98	25,1
Özel Fatih Koleji	130	33,3
Murat Kölük İ.Ö.O	111	28,5
Özel Cihangir Koleji	51	13,1
Total	390	100,0

Tablo 1’de görüldüğü gibi müzik tutum ölçeğini cevaplayan öğrencilerin %25,1’ini Giyim Sanayicileri Derneği (GSD) İ.Ö.O öğrencileri oluştururken, %33,3’ünü Özel Fatih Koleji, %28,5’ini Murat Kölük İ.Ö.O ve %13,1’ini Özel Cihangir Koleji öğrencileri oluşturmaktadır. GSD İ.Ö.O ve Özel Fatih Koleji İstanbul’un Bahçelievler ilçesi-Kocasinan semtinde, Özel Cihangir Koleji Bağcılar ilçesi-Güneşli semtinde ve Murat Kölük İ.Ö.O ise Bakırköy ilçesi-Florya semtinde bulunmaktadır. Araştırmada bu okulların seçilme nedeni, söz konusu bu okulların, İstanbul’un sosyokültürel ve ekonomik açıdan birbirinden farklı olan semtlerinde bulunmalarıdır.

Ölçme aracı

Verilerin toplanması için Kocabaş (1997) tarafından geliştirilmiş ve daha önce geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmış olan Müziğe İlişkin Tutum Ölçeği (MITÖ) kullanılmıştır. Müziğe İlişkin Tutum Ölçeği Likert tipi 3 aralıklı “Evet”, “Kısmen”, “Hayır” seçeneklerinin bulunduğu 17’si olumlu, 13’ü olumsuz 30 maddeden oluşmaktadır.

Araştırmada ayrıca öğrencilerin okul türü, cinsiyet, okuldaki müzik dersi dışında özel bir öğretmen veya kurumdan müzik dersi alma durumları ve sınıf düzeylerini belirlemek üzere bir anket de uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Uygulama sonunda elde edilen veriler SPSS 13.0 paket programında yüzde, frekans, aritmetik ortalama, Bağımsız Grup t Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi testlerine tabi tutularak analiz edilip tablolaştırılarak yorumlanmıştır.

BULGULAR

Temel eğitim II. Kademe öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla Müziğe İlişkin Tutum Ölçeği (MİTÖ) puanlarının aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmıştır. Yapılan hesaplamalara göre öğrencilerin (n=390) MİTÖ'nden aldıkları puanların aritmetik ortalaması 66.63, standart sapması ise 13.68'dir. Elde edilen değerler öğrencilerin müzik dersine yönelik ortalamasının üzerinde olumlu bir tutuma sahip olduğu söylenebilir.

Temel eğitim II. Kademe öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının okul türüne göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız grup t testi uygulanmış ve analiz sonucu elde edilen veriler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Okul Türüne Göre Müziğe İlişkin Tutum Ölçeği Puan Ortalamalarına Uygulanan t Testi

Okul türü	n	x	ss	sd	t	p
Devlet okulu	209	68,06	13,54	388	2.05	.041
Özel okul	181	65,20	13,82			

Tablo 2'den anlaşıldığı gibi öğrencilerin okul türlerine göre Müziğe İlişkin Tutum Ölçeğinden aldıkları puan ortalamalarına uygulanan bağımsız grup t testi bulgusu istatistiksel açıdan 0.05 seviyesinde anlamlı bir farklılık göstermektedir. Elde edilen bu bulguya göre devlet okulunda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları, özel okulda okuyan öğrencilere göre daha olumludur.

Temel eğitim II. Kademe öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız grup t testi uygulanmış ve analiz sonucu elde edilen veriler Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Müziğe İlişkin Tutum Ölçeği Puan Ortalamalarına Uygulanan T Testi

Cinsiyet	n	x	ss	t	p
Kız	168	72,83	11,38	8.26	.000
Erkek	222	62,12	13,57		

Tablo 3'ten anlaşıldığı gibi öğrencilerin cinsiyete göre Müziğe İlişkin Tutum Ölçeğinden aldıkları puan ortalamalarına uygulanan bağımsız grup t testi bulgusu istatistiksel açıdan 0.01 seviyesinde anlamlı bir farklılık göstermektedir. Elde edilen bu sonuca göre kız öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları, erkek öğrencilere göre daha olumludur.

Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının okul dışında en az bir yıl özel müzik dersi alıp almamalarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız grup t testi uygulanmış ve analiz sonucu elde edilen veriler Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin Okul Dışında En Az Bir Yıl Müzik Dersi Alıp Almamalarına Göre Müziğe İlişkin Tutum Ölçeği Puan Ortalamalarına Uygulanan T Testi

Özel müzik dersi alma durumu	n	x	ss	sd	t	p
Müzik Dersi Alanlar	60	74,15	11,84	388	4.66	.000
Müzik Dersi Almayanlar	330	65,39	13,63			

Tablo 4'ten anlaşıldığı gibi öğrencilerin Müziğe İlişkin Tutum Ölçeğinden aldıkları puan ortalamalarına uygulanan bağımsız grup t testi bulgusu istatistiksel açıdan 0.01 seviyesinde anlamlı bir

farklılık göstermektedir. Elde edilen bulgulara göre okul dışında en az bir yıl özel müzik dersi alan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları okul dışında en az bir yıl özel müzik dersi almayan öğrencilerden daha olumludur.

Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının devam ettikleri sınıf düzeyine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmış ve sonuçlar Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Müziğe İlişkin Tutum Ölçeği Puanlarının Devam Ettikleri Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Sınıf Düzeyi	n	x	ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F
6.	151	69,58	13,10	Gruplar Arası	2038,175	2	1019,087	
7.	138	65,31	13,85	Grup İçi	71315,148	387	184,277	5,530*
8.	101	64,43	13,87					
TOPLAM	390	66,73	13,73	TOPLAM	73353,323	389		

*p<0.01

Tablo 5'ten anlaşıldığı gibi öğrencilerin Müziğe İlişkin Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar devam ettikleri sınıf düzeyine göre istatistiksel açıdan 0.01 seviyesinde anlamlı bir farklılık göstermektedir. Çoklu karşılaştırma tekniğine karar verilirken Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış ve varyansların homojen olduğu saptanmıştır ($L_F=0,748;05$). Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Öğrencilerin Müziğe İlişkin Tutum Ölçeği Puanlarının Devam Ettikleri Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşma Durumuna Uygulanan Scheffe Testi Sonuçları

	6.Sınıf	7.Sınıf	8.Sınıf
6.Sınıf	x=69,58	p<0.05	p<0.05
7.Sınıf	-	x=65,31	-
8.Sınıf	-	-	x=64,43

Tablo 6'dan anlaşıldığı gibi 6.sınıf öğrencilerinin Müziğe İlişkin Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar 7. ve 8. sınıf öğrencilerine göre daha yüksektir. Bu da istatistiksel açıdan 0.05 seviyesinde anlamlı bir farklılık göstermektedir. 7. ve 8. sınıflar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Elde edilen bu bulgudan hareketle 6.sınıf öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının 7. ve 8. sınıflardaki öğrencilere göre daha olumlu olduğu söylenebilir.

TARTISMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Temel eğitimi II. Kademe öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının ortalamasının üzerinde olumlu olduğu anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları devam ettikleri okul türüne göre anlamlı bir farklılık ortaya koymaktadır. Buna göre devlet okuluna devam eden öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları, özel okula devam eden öğrencilere göre daha olumludur. Elde edilen bu sonuç, Atalay (1998)'ın Temel Eğitim II. Kademe öğrencilerinin müzik tutumlarının özel okullarla devlet okulları arasında devlet okulunun lehine farklılaşmakta olduğuna dair elde ettiği sonuçlarla uyumaktadır.

Aslında özel okullara devam eden öğrencilerin ailelerinin ekonomik gücünün daha iyi ve özel okulların devlet okullarından daha iyi fiziki şartlar ve araç-gereç imkânına sahip olduğu bilgisinden hareketle, devlet okullarına devam eden öğrencilere oranla daha olumlu tutuma sahip olabilecekleri düşünülebilir. Ancak elde edilen bulgulara göre farklılaşma bu beklentinin tersine devlet okulunda

okuyan öğrencilerin lehine gerçekleşmiştir. Öğrenci hangi tür okulda okursa okusun ebeveynler, akranlar ve kitle iletişim araçları onların tutumlarını etkileyen kültür kaynaklarını oluşturmaktadır. Bu kaynaklara ilave olarak öğrencilerin okudukları okulun sahip olduğu imkânlar ve okulda öğretmenlerin ve yöneticilerin müzik dersine verdikleri önem öğrencilerin müzik tutumlarını olumlu ya da olumsuz yönde etkileyen etkenler olarak kabul edilebilir. Ayrıca son yıllarda sayıları oldukça artmış olan özel okulların verdiği eğitim kalitesinde genel anlamda bir düşüş yaşandığına dair bir kanı mevcuttur. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verileri özel okul sayılarındaki artışı ortaya koymaktadır. Bu verilere göre resmi ilkokulların sayısı 2000-2008 yılları arasında 35.356'dan 33.227'ye gerilerken, özel ilkokulların sayısı aynı dönemde 716'dan 866'ya yükselmiştir (TÜİK, 2008). Bu durum özel okulların daha kurulum aşamasında hem fiziki ortam gereklilikleri, hem de öğretim kadrosunu oluşturma konusundaki gereklilikleri ne derece yerine getirdiklerine dair soru işaretlerini gündeme getirmektedir. Son yıllarda, özel okullarda çalışan öğretmenlerden hem çalışma koşullarının ağırlaştığı hem de ücretlerinin tatminkâr olmadığı yönünde eleştiriler duymak olası bir durumdur. Bu durumun hem müzik dersinin yapıldığı sınıfın fiziksel koşullarının yaratılmasında, hem de müzik eğitimini verecek öğretmenin niteliksel özellikleri konusundaki seçicilikte ve bu niteliksel durumdan bağımsız olarak öğretmenin iş yükü ve motivasyon unsurları konusundaki yetersizliklerinin artışında olumsuz bir rol oynayacağı düşünülmektedir.

Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık ortaya koymaktadır. Buna göre kız öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının, erkek öğrencilere göre daha olumlu olduğu görülmüştür. Bu konuda yapılmış çeşitli araştırmalarda kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla müzik derslerine ve etkinliklerine yönelik olarak daha olumlu tutumlara sahip olduğu sonucu elde edilmiştir (Atalay 1998, Bowman 1976, Nacaklı, 2006, Phillips 2003). Hale (2006)'in çalışma sonuçlarından birine göre 1. ve 2. sınıfta okuyan kız öğrencilerin şarkı söyleme, seslerine karşı olumlu tutum oranı ile hali hazırdaki şarkı söyleme aktivitelerine katılım ve gelecekte olacak herhangi bir şarkı söyleme aktivitesine katılım isteği oranları erkek öğrencilere göre daha yüksektir. Funk (1985)'un çalışmasında müzik tutumunda cinsiyete göre dikkate değer bir fark bulunamamışsa da, elde edilen verilerde erkek öğrencilerin aritmetik ortalamalarının yaş seviyesi arttıkça düşüş gösterdiği halde, söz konusu düşüş kız öğrenciler için gerçekleşmediği görülmüştür. Ancak söz konusu çalışmaların sonuçlarının aksine işaret eden farklı bazı çalışmalar da mevcuttur. Örneğin Yoder-White (1993)'in çalışması verilerine göre 6.sınıf öğrencilerinin müzik tutumları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır.

Bowman (1976)'ın araştırmasına göre yaşça büyük öğrenciler okul müzik etkinliklerine karşı daha fazla olumsuz tutum ifade etmektedirler. Kız çocukları 6.sınıftan başlayarak 7. ve 8.sınıf boyunca daha da hızlanarak yaşları gereği duygusal açıdan daha fazla gelişim gösterirken erkek çocukları duygusal olmayı 'zayıflık'la eşanlamlı görmeye başlarlar. Erkekler için estetik öğeleri temsil eden şeyler daha çok, 'kadınsı'dır. Kız çocukları ise bu yaşlarda kendilerini ifade konusunda erkek çocuklara göre daha az cesaret ortamı bulurlar ve daha içe kapanık ve duygusal özellikler gösterirler. Bu durum özellikle ataerkil kültürün yoğun bir şekilde yaşandığı Türkiye'de kız ve erkek çocuklar için öngörülen roller açısından vurguyu hak eden bir gerçekliktir. Svengalis (1978)'in yaptığı çalışmanın sonuçlarından biri bunu göstermesi açısından önemlidir. Buna göre Svengalis, erkek öğrencilerin müziği 'erkeklik' açısından kabul edilebilir bulmaları ile müzik tutumları arasında .23 ile .63 arasında değişen oranlarda pozitif yönlü ilişki vardır (Svengalis, 1978).

Temel eğitim II.kademe öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumları okul dışında en az bir yıl özel müzik dersi alıp almamalarına göre anlamlı bir farklılık ortaya koymaktadır. Buna göre okul dışında en az bir yıl özel müzik dersi alanların müzik tutumları, almayan öğrencilere göre daha olumlu oldukları görülmüştür. Bireyin tutumunu belirleyen en önemli hususlardan biri tutum nesnesinin yaşamında ne derece yer tuttuğu ve nasıl bir öneme sahip olduğudur. Bireyler yaşamlarında sık karşılaştıkları uyaranlar üzerine daha kesin tutumlar geliştirir. Okuldaki müzik derslerini destekler nitelikte özel ders alma müziğin öğrencinin yaşamındaki yerini ve önemini arttırmaktadır. Müziğe karşı zaten olumlu tutum gösteren öğrencilerin dışarıdan ayrıca ders almayı isteyebileceği de düşünülebilir.

Okullarımızda müzik dersine ayrılan sürenin yetersiz olduğu düşünülmektedir. Bunun en önemli nedenleri öğretmenin verdiği eğitim sırasında her konuyu yeterince geniş bir şekilde işlemeye fırsat

bulamaması, her bir öğrencinin derse aktif olarak katılımına vakit bulunamaması ve haftada sadece bir kez 2 saat müzik dersi işleyen öğrencinin müzik dersini yaşamında yeterince yoğun bir şekilde hissedememesidir. Üstelik bu duruma bir de müzik dersinin çoğunlukla diğer öğretmenler tarafından da cesaretlendirilen bir şekilde ciddiye alınmaması da eklenince okuldaki ders saat ve ortamı ile yetinen ya da yetinmek zorunda kalan öğrencinin müzik dersine yönelik tutum olumlu yönde gelişmemektedir. Oysa okul dışında ayrıca müzik dersi alan öğrenciler bu söz konusu derslerden de aldıkları bilgilerle ve müzikle daha fazla vakit geçirmenin katkısıyla müziği yaşamında daha yoğun olarak hissetmekte, çoğunlukla da bireysel katılım imkânı bularak olumlu yönde tutum geliştirmektedirler.

Temel eğitim II.kademe öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumları devam ettikleri sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık ortaya koymaktadır. Buna göre 6.sınıf öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları, 7. ve 8.sınıf öğrencilerine göre daha olumlu oldukları görülmüştür.

Daha önce de belirtildiği gibi öğrencilerin müzik başarıları ve tutumlarının okumakta oldukları sınıf düzeyine göre farklılaşp farklılaşmadığına dair yapılan çeşitli araştırmalarda öğrencilerin okul müzik faaliyetlerine karşı tutumlarının sınıf düzeyi arttıkça daha da olumsuzlaştığı tespit edilmiştir (Atalay,1998; Bowman,1976; Nacakçı,2006; Phillips,2003; Svengalis,1978). Bu olumsuzlaşmanın hangi sınıflar arasında gerçekleştiğine dair veriler çeşitlenmektedir. Örneğin Phillips (2003)'ün çalışmasında tutum farklılığı yalnızca 6. ve 8. sınıflar arasında 6. sınıfın lehine olduğu halde, söz konusu farklılık Atalay (1998)'in çalışmasında 6. ve 7. sınıflar arasında 6.sınıfın lehine; Bowman (1976) 4., 5. ve 6. sınıflarla yaptığı çalışmada, öğrencilerin müzik tutumlarının küçük sınıflarda daha olumlu olduğunu, ilerleyen sınıflarda ise olumlu tutumlarda düşüş yaşandığını ortaya koymuştur. Bu verilere göre sınıf düzeyi arttıkça tutum olumsuz yönde gelişmektedir. Bowman (1976) bunun bir nedeninin öğrencilerin daha üst sınıflara geçmesiyle popüler müziklere doğru yönelmesi ve okuldaki müzik aktivitelerinden tatmin olamaması; ikinci bir nedenin de, öğrencilerin geçirdiği duygusal dönüşüm fenomenine bağlı olabileceğini vurgulamaktadır.

Özel okullardaki öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının devlet okullarındaki öğrencilere göre daha olumsuz çıkması sebebiyle özel okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin müzik dersi ve aktivitelerine ilişkin olarak programlarını yeniden gözden geçirerek incelemeleri yararlı olacaktır.

Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre müzik dersine yönelik daha olumlu bir tutuma sahip olmaları; müziğe karşı erkek öğrencilerin müziği duygusallıkla eşleştirerek bu durumu cinsiyet rolleriyle bağdaştıramamalarından kaynaklanabilir. Bu nedenle aileler, öğretmenler ve okul yöneticileri tarafından müzikle uğraşmanın cinsel kimlikle ilgisinin olmadığı vurgulanmalı ve dikkate alınmalıdır. Cinsiyete bağlı tutum değişikliğinin neden gerçekleştiğinin anlaşılması için 6., 7. ve 8.sınıfların her birinin tutumlarını etkilemesi muhtemel olan yaş gibi değişkenlere yönelik araştırmalar yapılmalıdır.

Araştırmada sınıf düzeyinin artmasıyla müzik dersine yönelik olumsuz tutumların arttığı görülmüştür. Ancak bu durum müzik eğitiminin hedefleri açısından ters yönlü bir gelişmedir. Öğrencilerin müzik dersini her artan sınıf düzeyinde daha da gereksiz bir ders olarak görmelerine neden olan hususların neler olduğu ve bu konuda ne tür tedbirler alınabileceği konusunda daha kapsamlı araştırmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Arul, M.J. (2008a). Measurement of attitudes. <http://arulmj.tripod.com/atti2-a.html> Web adresinden 25 Ocak 2008 tarihinde elde edilmiştir.
- Arul, M.J. (2008b). Attitude: Its nature, development and change. <http://www.geocities.com/Athens/5503/attitud1.html> Web adresinden 25 Ocak 2008 tarihinde elde edilmiştir.
- Atalay, E. (1998). *Temel eğitim II. kademe öğrencilerinin müziğe ilişkin tutumlarının ölçülmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Atkinson,R.L., Atkinson, R.C., Smith,E.E., Bem,D.J. & Nolen - Hoeksema , S. (1999) *Psikolojiye giriş* (3.Baskı), Arkadaş Yayınevi, İstanbul.

- Bowman, B.A. (1976). *A cross-sectional descriptive study of intermediate elementary students' attitudes toward school music activities*. Unpublished Dissertation, University of Kansas. USA.
- Funk, D.J. (1985). *A Descriptive analysis of music attitudes, music aptitude and music experiences of students ages six to eight in the Montana Migrant Children's Education Program*. Unpublished Dissertation, Kent State University, USA.
- Hale, C.L. (2006). *Primary students' attitudes towards their singing voice and the possible relationship to gender, singing skill and participation in singing activities*. Unpublished Dissertation, Kansas State University, Manhattan, Kansas, USA.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni insan ve insanlar*, Evrim Yayınevi, 10.Baskı, İstanbul.
- Kocabaş, A. (1997). Temel eğitim II. kademe öğrencileri için müziğe ilişkin tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13: 141-145.
- Morris, C.G. (2002). *Psikolojiyi anlamak*, (1.Basım), Türk Psikologlar Derneği Yayınları, Ankara.
- Nacaklı, Z. (2006). İlköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumları. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi*, 26-28 Nisan, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.
- Phillips, S. L. (2003). *Contributing factors to music attitude in sixth, seventh and eighth grade students*. Unpublished Dissertation, The University of Iowa. USA.
- Sakallı, N. (2006). *Sosyal etkiler*, İmge Kitabevi, 2.Baskı, İstanbul.
- Svengalis, N.J. (1978). *Music attitude and the preadolescent male*. Unpublished Dissertation, The University of Iowa, USA.
- Şerif, M. ve Şerif, M.J. (1996). *Sosyal psikolojiye giriş*, 1.Baskı, (M.Atakay, A.Yavuz) Sosyal Yayınlar, İstanbul.
- TÜİK (2008). http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?tb_id=14&ust_id=5 adresinden 25 Temmuz 2008 tarihinde elde edilmiştir
- Yoder-White, M.G. (1993). *Effects of teaching intensity on sixth-grade students' general music achievements and attitudes*. Unpublished Dissertation, The University of North Carolina at Greenboro, USA.